

אפשרות מבלי לקבל מבנק הלוואה שתוחזר אחרי הצלחתה.

מלחמה ושלו

פעולות אלה עלולות, במרוצת הזמן, להגיע להתפשטות בלתי-אומית, באמריקה, למשל, הבנקים שולטים בתעשייה שטון ישר — הם המחזיקים בידיהם את רוב המניות של רוב מפעלי התעשייה, החל במכרות ו- בכתי-היציקה וגמור בחברות הקולנוע. ה- עתונם החשובים ביותר שייכים לבנקים. שבווען כמו טייג, למשל, שייך כולו לבמה קבוצות בנקאיות, שכל אחת מהן מחזיקה בצרור גדול של מניותיו.

הבנקים הם העומדים מאחורי המלחמות. כמון מאחורי בריתות השלום. הם חורגים מעבר לגבולות מדיניים, משולבם זה בזה באגף חוטים בלתי-נראים לרשת בינלאומית ענקית. כוחם האדיר יכול להרוץ את גורל העולם — לטובה או לרעה.

אך מגמות התפשטות כה מקפת הן זרות לרוחו הצנועה של הבנק הלאומי לישראל המעדיף להתרכז בתפקידים קרובים יותר.

לב גדול לגוף גדול

מבחינה זו, הבנק הלאומי לישראל הוא הלב של הכלכלה הישראלית — לא רק מפני שהוא מוציא לשוק את שטרות הכסף, בהתאם להוראות משרד האוצר, אלא גם מפני שהוא הבנק הגדול ביותר בישראל. היה זה לב קטן, ששכן בבית קטן ביפו ב-1903 ושרת גוף קטן, התפתח יחד עם גוף זה עד שהפך לבנק לאומי ממש הבנק קאי והסכן הכספי החד של הממשלה החדשה אחרי צאת הבריטים.

בתפקידים אלה מילא הבנק הלאומי לישראל תפקיד מרכזי במימון הבנין הציני של הארץ. אולם כל אותו זמן היה גם הבנק של האיש הקטן, מוסד ששרת לא רק מפעלי ענק ומוסדות לאומיים, אלא גם אורחים פשוטים שהפקידו בו את כספם או בקשו ממנו הלוואה קטנה.

על פעולות אלה מנצח מנגנון של למעלה מאלף פקידים, מצויי עשרות מכונות מפ- ליאות, רובן מתוצרת אמריקה, הממיינות ציקים, סופרות כסף, מנהלות חשבונות, מסימות במהירות הבזק פעולות שהעסיקו פעם מאות פקדים בכל שעות היום והלילה. אולם לא בכל המקרים התגבר האדם הקטן על פחדו מפני פנקס הציקים וחשבון הבנק, או המפתח הליכת ברזל בה יכול היה לשמור את מסמכיו החשובים או את יהלומי אשתו. ישנם עדיין אנשים החוששים לכו פקיד מס הכנסה או מתחרה מסחרי ויכולו לכרוך את חשבונם — אף כי גם שר האוצר בכבודו ובעצמו אינו יכול לחקור מה רכיו שו של אורח המופקד בבנק, אלא בפקודה מיוחדת של בית משפט מחוזי.

אך במרוצת הזמן נעלמות אמונות תפלות אלה. אנשים מתחילים להבין שהפקודן ב- בנק בטוח יותר מאשר חבילת כסף מחתת לכתב במיטה, טרף לעכברים ולגנבים. הם מתחילים גם להבין שכל שירבו הפקודות בבנקים, כן גדלה אפשרותו של הבנק לתת אשראי לאנשים כמוהם — לפעול בהצלחה באותה חזית כלכלית עצומה אשר בה שרת J 070892 כטוראי פשוט.

ב מ ד י נ ה

העם

טייג לכסא, תשלום

כשניגש הפרלמנט הבריטי לבנות מת- דש את בנינו, שנהרס בשעת ההפצצות, הת- נגד ווינסטון צ'רצ'יל בכל תוקף להצעה ש- באולם החדש יהיה לכל חבר כסא משלו. ני- מיקו: בישיבות רגילות יהיה האולם ריק מדי, בישיבות חשובות רצוי שתשרור צפי- פות שתדגיש את חומרת השעה.

עם כל גאוויותיו, לא חשב צ'רצ'יל על ניי- מיק גוספף להתנגדותו: בפרלמנט אשר בו

צויים, הידיעה הוכחה מיד, הוחלפה בשמו- עה שהכסא נימכר תמורת גיב בתוך פאג"י. אלא שפרטים אלה לא היו חשובים.

נקודת האפס החשוב היה שעיסקה מסוג זה היתה בכלל אפשרית. ושמיליון וחצי אורחי ישראל האמינו בה ללא הסתיי- גות. במדינה הקיימת כמה שבועות בלי ממ- ש. ה. כנלל מקח וממכר מפלגתי מכווער ביו- תר, הגיעה הכנסת לנקודת האפס של כבוי- דה הציבורי.

מוסר ההשכל היה כה פשוט עד כי לא היה צורך להסבירו: הפוליטיקה הפכה שהימיר- בץ לקבוצות עסקנים הקרויות (בטעות) מפ-

פיהה בן-גוריון במטבח שדה-בוקר
"ריבונו של עולם, הפסיקו!"

לגות, ניוונות מכספי התורם הקטן בברוק- לין, התגרשו מומן מכל זיקה רצינית לאי- דיאל כלשהו. לא היה זה מצב משמח במ- דינה הנוקעת למעשים נועזים ולפטרונות המפכניים של בעיות קיום.

מדיניות

ח'כור (כמעט) פרטי

ההיסטוריה הבריטית מכירה הרבה אישים שהיו פוחזים ופורצי גרר בצעירותם. פורקי עול הקשישים מהם, אך נכנסו מיד לתלם כשהגיעו לשלטון. אחד מהם היה המלך הנרי החמישי, ששקספיר תיאר אותו במחזה אחד כיורש-עצר סרור ומורה, במחזה שני כמלך נבון ואחרא. דוגמה שניה היתה דמותו של בנימין דישראל, קונה מניות העלת סואץ. "ניי" בוואן, המורד הגדול של מפלגת הע- בודה שבא השבוע למרחב כדי לעזור בחי- סול המניות הבריטיות בתעלת-סואץ, הוא חוליה אחרונה בשרשרת זו.

בוואן, מנהיג המרד השמאלי במפלגת- העבודה, שרבים רואים בו ראש-ממשלה באחת הממשלות הבאות של מפלגת העב- דה, שונא את הרוסים והאמריקאים פמידה כמעט שווה. חולם על יצירת גוש שלישי בעולם בהנהגת מולדתו. הוא תופס את אחד המקומות הראשונים ברשימת בני הבליעל של משרד-החוץ האמריקאי.

אורח על תנאי כשנתקבל במשרד החוץ הישראלי מברקו של השגריר אליהו אילת, בו הודיע כי בוואן יבקר בישראל. היתה הממשלה במבוכה. איש אינו יכול להתראות עם אדם זה מבלי להרגיז את הא- מריקאים, אי אפשר היה גם לסרב לראותו מבלי להנחית מכה על ראשה של דעת- הקהל הבריטית, המחבבת את החולישי הסוערי. החלטת הממשלה היתה אופיינית ודיפלומי- טית: בוואן יהיה אורח הממשלה, אך שום שיחות מדיניות בשלב גבוה לא תנהלנה עמו.

אלא שהחשבון נעשה בלי בעל השמחה. כי וואן יבקר במצרים. ממקורות מוסמכים נודע למשרד-החוץ שניהל שם שיחות אישיות עם נאגיב שנסבו בעיקר על היחסים עם ישראל. נאגיב נתן לו את הרשות להביא דברים מ- סויימים לידיעת ממשלת ישראל. בוואן רמו- אפילו שאם יעוררו דברי נאגיב הד חיובי בלב הישראלי, מוכן הוא לחזור למצרים, לשמש מתווך בין שתי המדינות.

רמזים ותקווה היה ברור שיש צורך * בכספי הלוואה פרטית. הפרלמנט היה בחופשה וראש הממשלה קנה את המניות ביוזמתו הפרטית. שלא להחמיץ את ההזדמ- נות הבלתי-חוזרת.

לדבר עם בוואן, ושאין זה עוד תפקידם של פקידים נמוכים. משה שרת הסכים ל- שיחות רציניות, העביר רמזים על כך לשגר- ריות האמריקאית, תוך תקווה כי שם יובן מצבו.

המדומם למצב רוהו של בוואן הוא תוכן דבריו לעיתונאים בכל ארץ. במצרים שיבח את הממשלה, אם כי מתח ביקורת חריפה על אי-הצלחתה לחולל מהפכה חברתית. בירדן התרשם לרעה מהיחס העויין של הממשלה ל- ישראל, מסר לעיתונאים, בפי איש הקונסור- ליה הבריטית: "למר בוואן אין מה לומר. ביקורו פרטי בהחלט". בשבוע הבא תהיה לעיתונאי ישראל ההודמנות לשמוע באינו מידה היה ביקורו פרטי גם בישראל.

ראש הממשלה

מה אתם רוצים?

השקט ירד על שדה-בוקר. דוד בן-גוריון נכנס למסלול החיים החדש, התגלה לתמהון חבריו החושים כפועל חי קלאי מצויין, הממלא לשביעת רצונם את התפקידים המצומצמים שקיבל על עצמו. הוא הוסיף לאכול בחדר האוכל הכללי, שעה שאשתו, מולה, עברה במטבח.

אף כי נעשה הכל כדי להסתיר את האמ- צעים המיוחדים שנגקטו כדי לדאוג לשלר- מו, גילה אותם בני גיי, דרש בתוקף לבטלם מיד. אמר הוא: "מה אתם רוצים? 20 שנה הייתי פועל. אחר כך הייתי 20 שנה פקיד. עכשיו אני שוב פועל".

אולם אם קיוהה בני גיי, כי אלהים יציל אותו מאויביו גם בלי צורך באמצעים מיוחדים, הרי היו דרושים אמצעים כאלה כדי להצילו מידידיו. העיתונאים מילאו את דפי- הם בסיפורים מגוחכים על פיהוקיו וגיהו- קיו (שלא להוכיח את שהוקיו), גרמו לכך שלא פעם נעצרו השבוע על ידי קוראים פקר- עייסבלנות בקריאת-יאוש: "ריבונו של עו- למ, הפסיקו לכתוב על זה!"

תורת האומה

רק פקיד קטן

אברהם הראל היה סמל מחלקתי, שעה שיי- צע לכבוש את סנטורה, נקצר על ידי צרור של מיקלע ברך שנובק את ירכו. מותו וידו- השבוע פיקד הצעיר החיפאי בן 26, מזכיר אירגון נכי מלחמת-השיחרור בעירו, על מב- צע מחלקתי מסוג אחר לגמרי.

אילו ערך פקודת מיבצע בהתאם למתכון צה"לי, היתה הפקודה נראית כלהן: ידועת: משרד הסחון הבטיח ל-45 נכים שיכון במסגרת השיכון העממי, בעזרת הל- וואה של 500 — 1000 ל"י. במקום לתת את הלהואה, העביר את התקציב למשרד העבודה, שהבטיח להעביר את הכסף לחברות הקבלניות. באותו יום עמדה להתקיים הגר- לת דירות השיכון העממי בקרית-עמל. ה- ברת השיכון של הסתדרות סירבה לשתף את הנכים בהגדרה.

מסרה: למנוע הגרלה זו בכל מחיר, כדי להכריח את החברה לשתף בה את הנכים, בהתאם להסכמת הממשלה. שיטה: 40 נכים, בסך הכל 1600 אחוזי נכות, יתפרצו לאולם, יקיפו את שולחן הג- שאות, במקרה של התערבות משטרתית, מותר לנכים לצעוק, לצווח ולילל, אך לא להכות.

מינהלה: נכה אחד יעמוד בתחנה הסו- פית של האוטובוסים, יוריד מהם את הקו- פאים שהם חברי האירגון. שאר הנכים יגוי- סו באמצעים דומים.

קשר: נכה אחד יעמוד מחוץ לאולם בי- שעת הפעולה, יתקשר במקרה הצורך מיד עם העיתונאים.

עין על הארץ המיבצע התנהל בהתאם לתוכנית. בן-דוב, מזכיר חברת השיכון ה- הסתדרותית, טען שלא קיבל שום הודעה מסעם משרד-העבודה על שיתוף הנכים ב- שיכון, סירב לתת להם לגשת להגרלה. הנ- כים הסבירו מן המצב למשתכנים, שעמדו מן הצד. משטרת חיפה גייסה 65 שוטרים, בפקודת שובר שביתת-הימאים יוסף שפי. הנכים שלחו מן המקום את אותם מחבריהם שמכה הגונה היתה עלולה לסכן את חייהם, שילבו ורועות והממינו להתקפה.

אשר התחולל ברעפים הבאים היה סימן דרך בתולדות המדינה. זו הפעם הראשונה היכו שוטרים נכי-מלחמה. מכיוון שכוחם לא הספיק להוציא את הנכים בזה אחר זה, התנ- פלו השוטרים על השרשרת. רשימת הקורב- נות היתה מפוארת: דוב רוזנר, בעל עין זכוכית, קיבל

צחק רענו

— "זה בסדר, הם קנו אותי בשות פות."